

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **Ing. M. R.**, proti odporkyňi **Ing. I. R.**, zastúpenej JUDr. D. A., **o úpravu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom** M. R. a M. R., zastúpeným kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v P., so sídlom v P., vedenej na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 4 C 823/2008, o dovolaní odporkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 29. apríla 2010, sp. zn. 3 Co 70/2009, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie odporkyne **o d m i e t a .**

Navrhovateľovi náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Pezinok rozsudkom z 20. januára 2009, č.k. 4 C 823/2008-2050 zveril maloletého M. R., na čas po rozvode do osobnej starostlivosti otca M. R., ktorý je oprávnený dieťa zastupovať a spravovať jeho majetok. Maloletú M. R., zveril na čas po rozvode do osobnej starostlivosti matky I. R., ktorá je oprávnená dieťa zastupovať a spravovať jeho majetok. Otca zaviazal prispievať na výživu maloletej M. R. sumou 398 € mesačne, vždy k 15. dňu v mesiaci vopred k rukám matky, počnúc právoplatnosťou tohto rozsudku. Matku maloletých detí zaviazal prispievať na výživu maloletého M. R. sumou 465 € mesačne, vždy k 15. dňu v mesiaci vopred k rukám otca, počnúc právoplatnosťou tohto rozsudku. Zameškané výživné na maloletého M., narodeného 20. apríla 1994, za obdobie od 1. augusta 2002 do 20. januára 2009 v sume 27 651 € zaviazal odporkyňu zaplatiť k rukám navrhovateľa do troch dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku. Zameškané výživné na maloletú M., narodenú 18. augusta 1998, za obdobie od 1. augusta 2002 do 20. januára 2009 v sume 19 466,24 € zaviazal navrhovateľa zaplatiť k rukám odporkyne

do troch dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku. Zároveň upravil styk rodičov s maloletými deťmi tak, že otec M. R. je oprávnený stretávať sa s maloletou M. R., každú druhú nedeľu v mesiaci vždy od 14.00 do 18.00 hod, každý párnny rok v 1. sviatok vianočný od 10.00 do 18.00 hod. a počas letných prázdnin vždy prvý júlový týždeň daného kalendárneho roka od soboty 10.00 hod. do soboty 18.00 hod tak, že ju vyzdvihne v mieste jej bydliska v čase začatia styku a v čase určujúcom koniec styku ju v mieste jej bydliska odovzdá matke. Matka I. R., je oprávnená stretávať sa s maloletým M. R., každú prvú nedeľu v mesiaci vždy od 14.00 do 18.00 hod, každý nepárny rok v 1. sviatok vianočný od 10.00 do 18.00 hod. a počas letných prázdnin každý tretí júlový týždeň daného kalendárneho roka od soboty 10.00 hod. do soboty 18.00 hod tak, že ho vyzdvihne v mieste jeho bydliska v čase začatia styku a v čase určujúcom koniec styku ho v mieste jeho bydliska odovzdá otcovi. Súd zároveň vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Vo svojom rozhodnutí dospel k záveru, že zverenie oboch detí jednému z rodičov je nereálne a z hľadiska maloletých detí nevhodné. Na strane ani jedného z rodičov nevyhodnotil takú prekážku, ktorá by robila nimi poskytovanú rodičovskú starostlivosť nespôsobilou, takú prekážku, ktorá by činila nimi poskytované rodinné prostredie za nevyhovujúce. Mal za to, že obaja rodičia sú schopní sa o svoje zverené dieťa riadne starať a zabezpečiť jeho výchovu.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie odporkyne rozsudkom z 29. apríla 2010, sp. zn. 3 Co 70/2009 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutých častiach týkajúcich sa zverenia maloletých detí a úpravy styku rodičov s maloletými deťmi ako vecne správny v zmysle § 219 O.s.p. potvrdil. V časti týkajúcej sa výživného rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že otca zaviazal prispievať na výživu maloletej M. R., od 1. augusta 2002 do 31. augusta 2004 sumou 265,55 €, od 1. septembra 2004 do 31. augusta 2008 sumou 331,94 € a od 1. septembra 2008 sumou 398,33 € mesačne splatnou k rukám matky vždy do 15. dňa každého mesiaca vopred. Nedoplatok výživného za obdobie od 1. augusta 2002 do 28. apríla 2010 vo výške 30 511,85 € je povinný splácať v mesačných splátkach po 200 € splatných spolu s bežným výživným od právoplatnosti rozsudku pod stratou výhody splátok. Matku zaviazal prispievať na výživu maloletého M. R., od 1. augusta 2002 do 31. augusta 2006 sumou 265,55 € a od 1. septembra 2006 sumou 398,33 € mesačne splatnou k rukám otca vždy do 15. dňa každého mesiaca vopred. Nedoplatok výživného za obdobie od 1. augusta 2002 do 28. apríla 2010 vo výške 30 511,85 € je povinný splácať v mesačných splátkach po 200 €

splatných spolu s bežným výživným od právoplatnosti rozsudku pod stratou výhody splátok. Odvolací súd zároveň odvolacie konanie o odvolaní navrhovateľa, z dôvodu jeho spaťvzatia, zastavil a vyslovil, že účastníci nemajú právo na náhradu trov konania. Za rozhodujúcu skutočnosť, ktorá ho viedla k potvrdeniu napadnutého rozhodnutia prvostupňového súdu v časti zverenia maloletého M. do osobnej starostlivosti otca považoval výsledok pohovoru s maloletým, ktorý vykonal kolízny opatrovník. Zmeňujúce rozhodnutie v časti výživného odôvodnil nesprávnym právnym posúdením veci prvostupňovým súdom.

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podala dovolanie odporkyňa, ktorá navrhla rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvého stupňa, zrušiť a vec vrátiť prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnila ustanovením § 237 písm. f/ O.s.p., tvrdiac, že postupom súdov jej bola odňatá možnosť konať pred súdom. V dovolaní namietala porušenie jej práva na riadne odôvodnenie rozhodnutia. Rozsudky prvostupňového a odvolacieho súdu, pokiaľ ide o zverenie maloletého M. do osobnej starostlivosti otca, považovala za nepresvedčivé, nezrozumiteľné a nepreskúmateľné. Poukázala na skutočnosť, že súdy maloletého nevypočuli a nezdôvodnili, prečo sa uspokojili s pohovorom vykonaným kolíznym opatrovníkom. Namietala tiež, že súdy presvedčivým spôsobom nezdôvodnili, prečo vo veci nebolo nariadené kontrolné znalecké dokazovanie, ktoré v konaní požadovala. V dôvodoch dovolania rozoberala skutkový a právny stav veci.

Navrhovateľ a kolízny opatrovník sa k dovolaniu odporkyne nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.), a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, voči ktorému takýto opravný prostriedok nie je prípustný.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu

prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. Osobitne však treba zdôrazniť, že v zmysle § 238 ods. 4 O.s.p. dovolanie nie je prípustné vo veciach upravených zákonom o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov okrem rozsudku o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností, alebo o pozastavení ich výkonu, o priznaní rodičovských práv a povinností maloletému rodičovi dieťaťa, o určení rodičovstva, o zapretí rodičovstva alebo o osvojení.

V preskúmvanej veci išlo o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom a úpravu styku rodiča s maloletým dieťaťom v súvislosti s rozvodom manželstva (§ 24 a § 25 ods. 2 Zákona o rodine) a tiež o vyživovaciu povinnosť rodičov k maloletým deťom (§ 62 až § 65 Zákona o rodine). Išlo tu teda o takú vec upravenú Zákonom o rodine, na ktorú sa nevzťahuje výnimka v zmysle § 238 ods. 4 O.s.p. Vychádzajúc z toho je opodstatnený záver, že dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu vykazuje znaky rozsudku, v prípade ktorého je procesná prípustnosť dovolania vylúčená ustanovením § 238 ods. 4 O.s.p.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným

sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Existenciu žiadnej podmienky prípustnosti dovolania uvedenej v tomto zákonnom ustanovení dovolací súd nezistil.

So zreteľom na odporkyňou tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zameril na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednáwanej veci jej súdom bola odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky : 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. O taký prípad v prejednáwanej veci nejde z dôvodu, že súdy pri prejednávaní a rozhodovaní veci postupovali v súlade s právnymi predpismi a odporkyňu neznemožnili uplatniť procesné práva priznané jej právnym poriadkom na zabezpečenie jej práv a oprávnených záujmov.

Dovolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že námietka dovolateľky, týkajúca sa nepresvedčivosti, nepreskúmateľnosti, resp. nedostatočnej odôvodnenosti písomného vyhotovenia rozhodnutia prvostupňového a odvolacieho súdu, nie je dôvodná.

Podľa § 157 ods. 2 OSP v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry ESĽP. Judikatúra tohto súdu teda nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Rovnako sa Ústavný súd Slovenskej republiky vyjadril k povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutie aj v náleze III. ÚS 119/03-30. Ústavný súd už vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03).

Najvyšší súd Slovenskej republiky po preskúmaní veci dospel k záveru, že v odôvodnení svojho rozhodnutia prvostupňový a odvolací súd zrozumiteľným spôsobom uviedli dôvody svojich rozhodnutí. Ich rozhodnutia nemožno považovať za svojvoľné, zjavne neodôvodnené, resp. ústavne nekonformné, pretože súdy sa pri výklade a aplikácii zákonných predpisov neodchýlili od znenia príslušných ustanovení a nepopreli ich účel a význam. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľka sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia prvostupňového a odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

K námietke odporkyne, že súdy maloletého M. nevypočuli a nenariadili kontrolné znalecké dokazovanie, ktoré v konaní požadovala, dovolací súd uvádza, že táto námietka nie

je dôvodná, pretože súd nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhnuté dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (§ 120 ods. 1 O.s.p.) a nie účastníka konania. Ak súd v priebehu konania nevykoná všetky navrhované dôkazy, nezakladá to vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., lebo to nemožno považovať za odňatie možnosti konať pred súdom (R 125/1999, R 6/2000).

Vzhľadom na uvedené možno preto zhrnúť, že v danom prípade prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť z ustanovenia § 238 O.s.p. a iné vady konania v zmysle § 237 O.s.p. neboli dovolacím súdom zistené. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie odporkyne v súlade s § 218 ods. 1 písm. c/ v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p., ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, odmietol. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní úspešnému navrhovateľovi vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti odporkyni, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5 O.s.p v spojení s § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky mu však žiadne trovy dovolacieho konania nepriznal z dôvodu, že nepodal návrh na ich priznanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 1. decembra 2010

JUDr. Vladimír M a g u r a, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová